

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatielain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalustoyksikön kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointia ja ratarekisteriä koskevia rautatielain säännöksiä. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä täsmennyksiä. Voimassa olevan lain mukaan sertifiointi on hankittava akkreditoidulta elimeltä. Koska Suomessa ei vielä toimi pykälässä tarkoitettuja akkreditoituja elimiä, pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sertifiointin voisi saada myös rautatiealan turvallisuusviranomaisena toimivalta Liikenteen turvallisuusvirastolta.

Liikennevirasto vastaa valtion rataverkon osalta ratarekisterin ylläpitämisestä. Yksityis-

raiteiden osalta keskitettyä ratarekisteriä ei toistaiseksi ole. Uuden EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesti jäsenvaltioissa on otettava käyttöön koko rataverkon kattava ratarekisteri, josta on voitava siirtää tietoja Euroopan rautatieviraston rekisteriin. Esityksessä ehdotetaan, että ratarekisteritehtävät siirretään vaiheittain Liikenteen turvallisuusvirastolle. Uusi ratarekisteri kattaisi valtion rataverkon lisäksi Suomen rautatiejärjestelmään kuuluvat yksityisraiteet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
PERUSTELUT	3
1 Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
2 Esityksen vaikutukset.....	5
2.1 Taloudelliset vaikutukset.....	5
2.2 Vaikutukset viranomaisten ja alan muiden toimijoiden tehtäviin	6
3 Asian valmistelu.....	6
3.1 Valmisteluvaiheet.....	6
3.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	6
4 Voimaantulo.....	6
5 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	6
LAKIEHDOTUS	7
rautatielain muuttamisesta	7
LIITE	10
RINNAKKAISTEKSTIT	10
rautatielain muuttamisesta	10

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Huhtikuun 15 päivänä 2011 voimaan tulleella rautatielailla (304/2011) on pantu kansallisesti täytäntöön muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/49/EY yhteisön rautateiden turvallisuudesta sekä rautatieyritysten toimiluvista annetun neuvoston direktiivin 95/18/EY ja rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä sekä turvallisuustodistusten antamisesta annetun direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta, jäljempänä *rautatieturvallisuudirektiivi*, sekä rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/57/EY, jäljempänä *rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivi*. Euroopan komissio on tammikuussa 2012 pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä selvityksen rautatieturvallisuudirektiivin täytäntöönpanosta. Komissio on edelleen maaliskuussa 2012 pyytänyt ministeriöltä selvityksen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin täytäntöönpanosta. Ministeriö on antanut ensimmäiseen selvityspyyntöön vastauksen komissiolle maaliskuussa 2012 ja jäljimmäiseen selvityspyyntöön toukokuussa 2012. Komissio on vastausten perusteella pyytänyt ministeriöltä lisäselvityksen heinäkuussa 2012 rautatieturvallisuudirektiivin täytäntöönpanosta ja rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin täytäntöönpanosta lokakuussa 2012. Komission selvityspyyntöjen johdosta esitetään rautatielakiin tehtäväksi eräitä jäljempänä esitettäviä täsmennyksiä. Muut komission selvityspyyntöjen johdosta mahdollisesti tehtävät rautatielain muutokset on tarkoitus toteuttaa myöhemmin vuoden 2013 aikana.

Rautatielain 2 §:ssä säädetään rautatielain määritelmistä. Pykälän 27 kohdan määritelmää hankintayksiköstä ehdotetaan komission selvityspyynnön johdosta muutettavaksi poistamalla määritelmästä edellytys, jonka mukaan hankintayksikön pitää vastata hankkeen käyttöönotosta. Lisäksi pykälään ehdotetaan komission selvityspyynnön johdosta lisättäväksi pitkälle edenneen hankkeen mää-

ritelmä sellaisena kuin se on rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin 2 artiklan t kohdassa. Suomessa on pitkälle edenneen hankkeen käsitettä sovellettu siten kuin se on rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin edellä mainitussa kohdassa määritelty. Direktiivin täytäntöönpanon riittäväksi varmistamiseksi määritelmä ehdotetaan lisättäväksi 2 §:ään.

Rautatielain 9 §:n 4 momentissa velvoitetaan Liikenteen turvallisuusvirasto viipymättä ilmoittamaan myöntämänsä 4 §:ssä tarkoitettun turvallisuustodistuksen peruuttamisesta liikenne- ja viestintäministeriölle (*ministeriö*), rataverkon haltijoille ja Euroopan rautatievirastolle. Lain 19 §:n 3 momentissa velvoitetaan virasto vastaavasti viipymättä ilmoittamaan myöntämänsä 16 §:ssä tarkoitettun turvallisuusluvan peruuttamisesta ministeriölle, rautatieliikenteen harjoittajille ja Euroopan rautatievirastolle. Säännöksissä tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan komission selvityspyynnön johdosta laajennettavaksi siten, että se kattaisi turvallisuustodistuksen ja turvallisuusluvan peruuttamisesta koskevan ilmoituksen lisäksi viraston velvollisuuden ilmoittaa säännöksissä tarkoitetuille tahoille turvallisuustodistuksen ja turvallisuusluvan antamisesta, uusimisesta ja muuttamisesta. Ilmoitukset tulisi aina tehdä rautatieliikenteen harjoittajille ja rataverkon haltijoille, koska ne ovat vastuussa rautatiejärjestelmän turvallisesta käytöstä ja siitä aiheutuvien riskien hallinnasta. Turvallisuustodistusta koskevat ilmoitukset hoidettaisiin käytännössä Euroopan rautatieviraston ERADIS-tietojärjestelmän kautta. Tiedot ovat sieltä kaikkien alan toimijoiden saatavissa. Turvallisuustodistusta ja lupaa koskevat ajankohtaiset tiedot olisivat saatavissa myös Liikenteen turvallisuusviraston verkkosivuilta. Säännökset siirrettäisiin lain 17 lukuun otettavaan uuteen 94 a §:ään. Pykälään siirrettäisiin myös 9 §:n 4 momentin säännös, jonka nojalla Liikenteen turvallisuusviraston on turvallisuustodistuksen peruuttamisesta ilmoittamisen lisäksi ilmoitettava viipymättä turvallisuustodistuksen A- ja B-osan peruuttamisesta sen Euroopan unionin jäsenvaltion turvallisuusviranomaiselle,

joka on antanut turvallisuustodistuksen toisen osan.

Rautatielain 44 §:ssä säädetään rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvasta. Pykälän 3 momentin osittain virheellistä sanamuotoa ehdotetaan komission selvityspyynnön johdosta täsmennettäväksi siten, että se vastaa täsmällisesti rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin 15 artiklan 2 kohtaa. Säännöksen mukaan Liikenteen turvallisuusviraston olisi lupahakemusta käsitellessään tarkastettava myös, että osajärjestelmä täyttää yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä olevat käyttötoimintaa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset siltä osin kuin niitä on sovellettava.

Tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointia koskevassa rautatielain 59 §:ssä vaaditaan, että kunnossapidosta vastaavalla yksiköllä on rautatieturvallisuudirektiivin 14 a artiklan mukainen sertifiointi, jonka on myöntänyt akkreditoitu elin. Suomessa ei vielä toimi akkreditoituja elimiä, jotka voisivat myöntää sertifiointeja rautatielain 59 §:n mukaisesti. Tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sertifiointia voisi hakea tunnustetun tai akkreditoitun elimen lisäksi Liikenteen turvallisuusvirastolta.

Pykälän 1 momentissa vaadittaisiin voimassa olevan pykälän mukaisesti, että tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavalla yksiköllä on rautatieturvallisuudirektiivin 14 a artiklan mukainen sertifiointi. Sertifiointia haettaisiin pykälän 2 momentin mukaan Euroopan talousalueella toimivaltaiselta sertifiointielimeltä. Momentin mukaan sertifiointielimenä voisi Suomessa toimia sertifiointitehtävään erikseen akkreditoitun elimen lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto.

Sertifiointi olisi pykälän 3 momentin mukaan myönnettävä hakemuksesta tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavien yksiköiden sertifiointijärjestelmästä ja asetuksen (EY) N:o 653/2007 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o 445/2011, jäljempänä *sertifiointiasetus*, mukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto voisi kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointiin lisäksi sertifioida kunnossapitotoimintoja eli yksiköitä, jotka suorittavat vain tiettyä osakokonaisuutta kunnossapidosta vastaavan

yksikön tehtävistä. Tällainen toiminto voi sertifiointiasetuksen mukaisesti olla kunnossapidon kehittämistoiminto, vaunukannan kunnossapidon hallintatoiminto tai kunnossapidon toteutustoiminto. Kunnossapidosta vastaavat yksiköt voisivat esimerkiksi järjestää oman toimintansa siten, että erillisten varikoille tehtävien tarkastusten sijasta ne hakisivat erilliseltä sertifiointielimeltä kunnossapitotoiminnon sertifikaatin varikolle.

Liikenteen turvallisuusviraston ei tarvitsisi erikseen osoittaa pätevyyttä sertifiointielimenä toimimiseen, mutta viraston tulisi sertifiointitehtävässään noudattaa samoja sertifiointiasetuksessa säädettyjä menettelyjä kuin yksityisellä sektorilla toimivat tehtävään akkreditoitujen sertifiointielimet.

Sertifiointitehtävät olisivat Liikenteen turvallisuusvirastolle uusia tehtäviä. Virastolla ei välttämättä ole kaikilta osin tarvittavaa asiantuntemusta tehtävien hoitamiseen. Tämän vuoksi pidetään tarpeellisena, että virasto voisi käyttää sertifiointitehtävien hoitamisessa apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita tai asiantuntijaorganisaatioita, joilta edellytettäisiin asiantuntemusta tehtävissä ja muutoin riittäviä edellytyksiä tehtävien hoitamiseen. Viraston käsiteltäviksi tarkoitetut hakemukset tulisi kuitenkin aina osoittaa virastolle ja virasto tekisi tarvittavat hallinnolliset päätökset. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttämisestä otettaisiin säännökset pykälän 4 momenttiin.

Pykälän 5 momentissa rajattaisiin sertifiointivelvollisuuden ulkopuolelle ne kunnossapidosta vastaavat yksiköt, joiden vastuulla olevien tavaravaunujen käyttö rajoittuu ainoastaan museo- tai vaihtotyöliikenteeseen. Rajausta pidetään tarpeellisena liikenteen luonteen vuoksi. Museoliikenne on luonteeltaan ei-kaupallista liikennettä, jota harjoitetaan ainoastaan sille erikseen osoitetuilla rataosilla. Vaihtotyöliikenteessä vaunuja kuljetetaan myös pääosin rajatulla alueella.

Tarkempia säännöksiä sertifiointista ja ulkopuoliselle asiantuntijalle asetettavista vaatimuksista annettaisiin pykälän 6 momentin valtuutussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Ratarekisteristä säädetään rautatielain 70 §:ssä valtion rataverkkoa koskevilta osin. Rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin 35 artiklassa edellytetään, että jäsenval-

tiot ottavat käyttöön koko rautatiejärjestelmän kattavan infrastruktuurirekisterin, joka on Suomessa ratarekisteri. Direktiivin ja komission 15 päivänä syyskuuta 2011 antaman rautatieinfrastruktuurirekisteriä koskevia teknisiä eritelmiä koskevan päätöksen (2011/633/EU) vaatimusten takia Suomessa on otettava käyttöön ratarekisteri, joka kattaa valtion rataverkon lisäksi rautatiejärjestelmään kuuluvat yksityisraiteet. Ratarekisteriä on Suomessa toistaiseksi pitänyt Liikennevirasto, joka vastaa vain valtion rataverkkoa koskevasta ratarekisteristä. Tämän vuoksi rautatielain 70 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että ratarekisteristä vastaisi Liikenteen turvallisuusvirasto, jonka tehtäviin kuuluu muutoinkin toimialansa rekisteröintitehtävistä huolehtiminen. Uusi ratarekisteri kattaisi Suomen rautatiejärjestelmään kuuluvan rataverkon kokonaisuudessaan. Liikenteen turvallisuusviraston olisi rekisteriviranomaisena siirrettävä edellä mainitun komission päätöksen mukaan tietoja ratarekisteristä Euroopan rautatievirastolle. Komissiossa valmistellaan parhaillaan tietojen siirtämiseen liittyvää sääntelyä. Komission päätöksen mukaan viraston olisi siirrettävä ensimmäisen kerran tietoja Euroopan rautatievirastolle viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2015 uusien rajojen osalta.

Pykälän 2 momentissa velvoitettaisiin rataverkon haltijat toimittamaan ratarekisteriin ajantasaiset tiedot hallinnoimastaan rataverkosta. Lisäksi rataverkon haltijoiden olisi ratarekisterin ylläpitämiseksi toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tarvittavat tiedot rataverkkoon tehtävistä muutoksista.

Tarkemmat säännökset tietojen toimittamisesta rekisteriin ja siihen liittyvistä määräjoista annettaisiin pykälän 3 momentin valtuutussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Velvollisuus rataverkkoa koskevien tietojen toimittamiseen olisi 70 §:n nojalla rataverkon haltijalla. Rataverkon haltijoita ovat rautatielain 2 §:n 3 kohdan mukaan Liikenneviraston lisäksi ne yksityisraiteen haltijat, joiden raiteet kuuluvat rautatielain soveltamisalan piiriin. Tällaisia yksityisraiteen haltijoita on Suomessa yli 200. Komission päätöksen mukaan yksityisraiteita koskevat tiedot on sisällytettävä ratarekisteriin yleiseu-

rooppalaiseen liikenneverkkoon kuuluvien satamaraitteiden osalta viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2017 mennessä ja muiden yksityisraiteiden osalta 16 päivänä maaliskuuta 2019 mennessä. Tämän vuoksi lakiin esitetään otettavaksi tarvittavat siirtymäaika koskevat säännökset. Valtion rataverkkoa koskevat rekisteriin tarvittavat tiedot siirrettäisiin esityksen mukaan Liikennevirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle 31.12.2014 mennessä.

Rataverkon haltijat voisivat jatkossakin kerätä hallinnassaan olevaa rataverkkoa koskevia tietoja myös itselleen, koska ne tarvitsevat rataverkkoa hallinnoidakseen myös sellaisia tietoja, joita ei sisällytetä komission päätöksessä tarkoitettuun ratarekisteriin. Siten esimerkiksi Liikennevirasto voisi jatkossakin hallinnoida tarvitsemiaan valtion rataverkkoa koskevia tietoja.

Lakiehdotuksessa esitetään lisäksi muutettaviksi eräitä pykälä- ja lakiviittauksia. Liikenteen turvallisuusvirastoa sääntelyelimenä koskevan 71 §:n 3 momentissa muutettaisiin virheellinen pykäläviittaus. Momentissa tulisi viitata 78 §:ään 80 §:n asemesta. Varautumisvelvollisuutta koskevassa 81 §:ssä muutettaisiin viittaus uuteen 1 päivänä maaliskuuta 2012 voimaan tulleeseen valmiuslakiin (1552/2011) sillä kumotun valmiuslain (1080/1991) asemesta. Vastaavasti rautatielain suhdetta kilpailulainsäädäntöön koskevassa 91 §:ssä muutettaisiin viittaus kilpailulakiin (948/2011) sillä kumotun kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) annetun lain asemesta.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Nykyiseen ratarekisteriin sisältyvien valtion rataverkkoa koskevien tietojen siirtäminen Liikennevirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle ja yksityisraiteita koskevien tietojen sisällyttäminen uuteen ratarekisteriin aiheuttaisivat jonkin verran kustannuksia Liikenteen turvallisuusvirastolle. Rekisterin kerta-luonteisten perustamiskustannusten arvioidaan olevan 100 000 – 150 000 euroa. Rekisterin ylläpitotehtävät aiheuttaisivat virastolle melko vähäiset lisäkustannukset. Kustannuk-

sia syntyisi joka tapauksessa siitä, että Suomessa on otettava käyttöön rekisteri, josta voidaan siirtää tietoja Euroopan rautatievirastolle sekä komission päätöksen mukaisten tietojen keräämisestä yksityisraiteista. Liikennevirastolle arvioidaan aiheutuvan tietojen siirtämisestä Liikenteen turvallisuusviraston ylläpidettäväksi siirrettävään ratarekisteriin noin 50 000 euron kustannukset.

Yksityisraiteiden haltijoille ratarekisteriin ilmoitettavien tietojen toimittamisesta arvioidaan aiheutuvan vähäisiä lisäkustannuksia.

2.2 Vaikutukset viranomaisten ja alan muiden toimijoiden tehtäviin

Liikenteen turvallisuusvirasto voisi hoitaa sertifiointielimen tehtävät nykyisin henkilöstöresurssein. Tehtävien arvioidaan vaativan yhteensä enintään 10 työpäivää vuodessa.

Ratarekisterin ylläpitotehtävien arvioidaan vaativan 1 – 2 henkilön työpanoksen Liikenteen turvallisuusvirastossa. Tarvittavat henkilöstöresurssit virasto voisi siirtää muista tehtävistä. Viraston tarkoituksena on keskittää rekisteröintiin liittyvät tehtävät Rovaniemelle, jonne myös ratarekisteritehtävät sijoitettaisiin.

Liikenteen turvallisuusviraston uudet ilmoittamisvelvollisuutta koskevat tehtävät liisäisivät viraston tehtäviä ainoastaan vähäisesti.

3 Asian valmistelu

3.1 Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston yhteistyönä

3.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot Liikenteen turvallisuusvirastolta, Liikennevirastolta, VR-Yhtymä Oy:ltä, Proxion Train Oy:ltä, Destia Rail Oy:ltä, Suomen satamaliitolta sekä rautatiealan järjes-

töiltä. Liikennevirasto on lausunnossaan esittänyt eräitä tarkennuksia ehdotukseen. VR-Yhtymä Oy on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei sertifiointilla tarpeettomasti lisätä kalustoyksikön kunnossapidosta vastaavan tahon kustannuksia ja että yksityisraiteita koskevien tietojen saattaminen osaksi ratarekisteriä tulee lisäämään yksityisraiteiden haltijoiden kustannuksia. Muutoin lausunnonantajilla ei ole ollut erityistä huomautettavaa ehdotukseen.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2013.

5 Suhde perustuslakiin ja säätämisenjärjestys

Esitetyllä lailla säädettäisiin rautatiealan kansallisena turvallisuusviranomaisena toimivan Liikenteen turvallisuusviraston eräistä uusista tehtävistä. Virasto voisi lakiehdotuksen 59 §:n mukaan käyttää sertifiointitehtävien hoitamisessa apunaan ulkopuolista asiantuntijaa. Kysymys olisi lähinnä viraston teknisluonteisesta avustamisesta sertifiointitehtävien hoitamisessa. Avustamiseen ei liittyisi julkisen vallan käyttöä. Virasto hoitaisi sertifiointitehtäviin kuuluvat hallinnolliset tehtävät ja vastaisi sertifiointista viranomaisena. Avustamistehtävää ei ole pidettävä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisen hallinto-tehtävän antamisena yksityiselle. Lakiehdotukseen sisältyy valtuutussäännöksiä, joiden nojalla valtioneuvosto voisi antaa tarkempia säännöksiä eräistä laissa säädetyistä teknisluonteisista asioista. Valtioneuvoston asetuksella säädettävät asiat olisivat yleiseltä merkitykseltään vähäisiä ja ne kohdistuisivat suppeaan kohderyhmään.

Edellä olevan perusteella esitystä valmisteltaessa on katsottu, että laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rautatielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rautatielain (304/2011) 9 §:n 4 momentti ja 19 §:n 3 momentti
muutetaan 2 §:n 27 kohta ja 30–31 kohta, 44 §:n 3 momentti, 59 ja 70 §, 71 §:n 3 momentti,
 81 §:n 1 momentti ja 91 §:n 1 momentti, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 32 kohta ja lakiin uusi 94 a § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

27) *hankintayksiköllä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tilaa osajärjestelmän suunnittelun, rakentamisen, uudistamisen tai parantamisen;

30) *yhteisillä turvallisuusmenetelmillä* rautatieturvallisuusdirektiivin 6 artiklassa tarkoitettuja turvallisuuden tason ja turvallisuustavoitteiden saavuttamisen ja muiden turvallisuusvaatimusten noudattamisen arviointia kuvaamaan kehitettyjä menetelmiä;

31) *ilmoitetulla laitoksella* toimielimiä, joiden tehtävänä on yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimuksenmukaisuuden tai osajärjestelmien EY-tarkastusmenettelyn suorittaminen;

32) *pitkälle edenneellä hankkeella* hanketta, joka on edennyt sellaiseen suunnittelu- tai rakennusvaiheeseen, että sen teknisten toimintusehtojen muuttaminen ei ole mahdollista oikeudellisesta, taloudellisesta, rahoituksesta tai sopimukseen muutoin perustuvasta syystä taikka yhteiskunnallisesta tai ympäristöön liittyvästä taikka niihin verrattavasta syystä.

44 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa

Viraston on lupahakemusta käsitellessään tarkastettava myös, että osajärjestelmä täyttää yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä olevat käyttötoimintaa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset siltä osin kuin niitä on sovellettava.

59 §

Sertifiointielin ja kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointi

Tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavalla yksiköllä tulee olla rautatieturvallisuusdirektiivin 14 a artiklan mukainen sertifiointi.

Tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointia haetaan Euroopan talousalueella toimivaltaiselta sertifiointielimeltä. Sertifiointielimenä voi Suomessa toimia Liikenteen turvallisuusvirasto ja sertifiointitehtävään erikseen akkreditoitu elin.

Sertifiointi on myönnettävä hakemuksesta tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavien yksiköiden sertifiointijärjestelmästä ja asetuksen (EY) N:o 653/2007 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o

445/2011 mukaisesti. Sertifiointi on voimassa Euroopan talousalueella.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa käyttää sertifiointitehtävien hoitamisessa apunaan ulkopuolista asiantuntijaa, jolla on riittävä asiantuntemus ja muutoin tarvittavat edellytykset avustamistehtävien hoitamiseen.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta sellaiseen kunnossapidosta vastaavaan yksikköön, jonka vastuulla olevia tavaravaunuja käytetään ainoastaan museo- tai vaihtotyöliikenteessä.

Tarkemmat säännökset kunnossapidosta vastaavan yksikön tai kunnossapitotoiminnon sertifiointista ja ulkopuoliselle asiantuntijalle asetettavista vaatimuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

70 §

Ratarekisteri

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuden edistämiseksi ratarekisteriä. Ratarekisteriin sisällytetään tiedot rataverkkoon kuuluvien osajärjestelmien tai osajärjestelmien osien ominaisuuksista sekä siitä, ovatko ne yhteensopivia yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä esitettyjen ominaisuuksien kanssa.

Rataverkon haltijoiden on toimitettava rekisteriin ajantasaiset tiedot hallinnoimastaan rataverkosta. Lisäksi rataverkon haltijoiden on toimitettava rekisteriin ajantasaiset tiedot rataverkkoon tehtävistä muutoksista.

Tarkemmat säännökset tietojen toimittamisesta rekisteriin ja siihen liittyvistä määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

71 §

Liikenteen turvallisuusvirasto sääntelyelimenä

Virastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivästystä saada asian käsittelyä varten tarvittavat tiedot ja selvityksen rautatieliikenteen harjoittajilta ja rataverkon haltijoilta. Virasto voi sääntelyelimenä käyttää niitä keinoja, joita sillä on 78

§:n nojalla oikeus käyttää valvontatehtävää suorittaessaan.

81 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja muiden rataverkon haltijoiden sekä rautatieliikenteen harjoittajien on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston on oman toimintansa varmistamisen lisäksi varmistettava rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

91 §

Lain suhde kilpailulainsäädäntöön

Jos Liikenteen turvallisuusviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kilpailulain (948/2011) kilpailunrajoituksia koskevia säännöksiä, virasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskeville osin käsiteltäväksi mainitun lain mukaisesti.

94 a §

Eräät ilmoitusvelvollisuudet

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava viipymättä 4 §:ssä tarkoitetun turvallisuustodistuksen myöntämisestä, uusimisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta ministeriölle, rautatieliikenteen harjoittajille, rataverkon haltijoille ja Euroopan rautatievirastolle. Lisäksi viraston on viipymättä ilmoitettava turvallisuustodistuksen A- tai B-osan peruuttamisesta sen jäsenvaltion turvallisuusviranomaiselle, joka on antanut turvallisuustodistuksen toisen osan.

Viraston on ilmoitettava viipymättä 16 §:ssä tarkoitetun turvallisuusluvan myöntä-

misestä, uusimisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta ministeriölle, rautatieliikenteen harjoittajille, rataverkon haltijoille ja Euroopan rautatievirastolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013.

Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa 70 §:ssä tarkoitettua ratarekisteristä 1 päivästä tammikuuta 2015 lukien. Liikenneviraston on siirrettävä hallinnassaan olevaan ratarekisteriin sisältyvät tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014. Niiden yksityisraiteiden haltijoiden, joiden hallinnassa olevat raiteet ovat yh-

teisön suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 1692/96/EY tarkoitettuun Euroopan laajuisen liikenneverkkoon kuuluvassa merisatamassa tai satama-alueella, on toimitettava 70 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2017. Muiden rataverkon haltijoiden on toimitettava 70 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2019.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 2013

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Asunto- ja viestintäministeri *Krista Kiuru*

Laki**rautatielain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rautatielain (304/2011) 9 §:n 4 momentti ja 19 §:n 3 momentti
muutetaan 2 §:n 27 kohta ja 30–31 kohta, 44 §:n 3 momentti, 59 ja 70 §, 71 §:n 3 momentti,
 81 §:n 1 momentti ja 91 §:n 1 momentti, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 32 kohta ja lakiin uusi 94 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

27) hankintayksiköllä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tilaa osajärjestelmän suunnittelun, rakentamisen, uudistamisen tai parantamisen *sekä vastaa hankkeen käyttöön-otosta*;

30) yhteisillä turvallisuusmenetelmillä rautatieturvallisuudirektiivin 6 artiklassa tarkoitettuja turvallisuuden tason ja turvallisuustavoitteiden saavuttamisen ja muiden turvallisuusvaatimusten noudattamisen arviointia kuvaamaan kehitettyjä menetelmiä; *ja*

31) ilmoitetulla laitoksella toimielimiä, joiden tehtävänä on yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimuksenmukaisuuden tai käytönsoveltuvuuden arviointi tai osajärjestelmien EY-tarkastusmenettelyn suorittaminen.

(Lisätään uusi 32 kohta)

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

27) hankintayksiköllä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tilaa osajärjestelmän suunnittelun, rakentamisen, uudistamisen tai parantamisen;

30) yhteisillä turvallisuusmenetelmillä rautatieturvallisuudirektiivin 6 artiklassa tarkoitettuja turvallisuuden tason ja turvallisuustavoitteiden saavuttamisen ja muiden turvallisuusvaatimusten noudattamisen arviointia kuvaamaan kehitettyjä menetelmiä;

31) ilmoitetulla laitoksella toimielimiä, joiden tehtävänä on yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimuksenmukaisuuden tai käytönsoveltuvuuden arviointi tai osajärjestelmien EY-tarkastusmenettelyn suorittaminen;

32) *pitkälle edenneellä hankkeella hanketta, joka on edennyt sellaiseen suunnittelu- tai*

rakennusvaiheeseen, että sen teknisten toimintusehtojen muuttaminen ei ole mahdollista oikeudellisesta, taloudellisesta, rahoituksesta tai sopimukseen muutoin perustuvasta syystä taikka yhteiskunnallisesta tai ympäristöön liittyvästä taikka niihin verrattavasta syystä.

9 §

Turvallisuustodistuksen peruuttaminen

Viraston on viipymättä ilmoitettava turvallisuustodistuksen peruuttamisesta liikenne- ja viestintäministeriölle, jäljempänä ministeriö, rataverkon haltijoille ja Euroopan rautatievirastolle. Lisäksi viraston on viipymättä ilmoitettava turvallisuustodistuksen A- tai B-osan peruuttamisesta sen jäsenvaltion turvallisuusviranomaiselle, joka on antanut turvallisuustodistuksen toisen osan.

19 §

Turvallisuushuvan peruuttaminen

Viraston on viipymättä ilmoitettava turvallisuushuvan peruuttamisesta ministeriölle, rautatieliikenteen harjoittajille ja Euroopan rautatievirastolle.

44 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa

Viraston on lupahakemusta käsitellessään tarkastettava myös, että osajärjestelmät ovat käyttötoimintaa ja liikenteen hallintaa koskevan yhteentoimivuuden teknisen eritelmän mukaisia siltä osin kuin eritelmää on sovellettava.

59 §

Kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointi

Tavaravaunujen kunnossapidosta vastaaval-

9 §

Turvallisuustodistuksen peruuttaminen

(kumotaan 9§:n 4 momentti)

19 §

Turvallisuushuvan peruuttaminen

(kumotaan 19 §:n 3 momentti)

44 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa

Viraston on lupahakemusta käsitellessään tarkastettava myös, että osajärjestelmä täyttää yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä olevat käyttötoimintaa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset siltä osin kuin niitä on sovellettava.

59 §

Sertifiointielin ja kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointi

Tavaravaunujen kunnossapidosta vastaa-

la yksiköllä tulee olla rautatieturvallisuusdirektiivin 14 a artiklan mukainen sertifiointi, jonka on myöntänyt akkreditoitu elin. Sertifiointi on voimassa Euroopan talousalueella.

valla yksiköllä tulee olla rautatieturvallisuusdirektiivin 14 a artiklan mukainen sertifiointi.

Tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavan yksikön sertifiointia haetaan Euroopan talousalueella toimivaltaiselta sertifiointielimeltä. Sertifiointielimenä voi Suomessa toimia Liikenteen turvallisuusvirasto ja sertifiointitehtävään erikseen akkreditoitu elin.

Sertifiointi on myönnettävä hakemuksesta tavaravaunujen kunnossapidosta vastaavien yksiköiden sertifiointijärjestelmästä ja asetuksen (EY) N:o 653/2007 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o 445/2011 mukaisesti. Sertifiointi on voimassa Euroopan talousalueella.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa käyttää sertifiointitehtävien hoitamisessa apunaan ulkopuolista asiantuntijaa, jolla on riittävä asiantuntemus ja muutoin tarvittavat edellytykset avustamistehtävien hoitamiseen.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta sellaiseen kunnossapidosta vastaavaan yksikköön, jonka vastuulla olevia tavaravaunuja käytetään ainoastaan museo- tai vaihtotyöliikenteessä.

Tarkemmat säännökset kunnossapidosta vastaavan yksikön tai kunnossapitotoiminnon sertifioinnista ja ulkopuoliselle asiantuntijalle asetettavista vaatimuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

70 §

Ratarekisteri

Liikennevirasto pitää rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuden edistämiseksi ratarekisteriä. Ratarekisteriin sisällytetään tiedot valtion rataverkkoon kuuluvien osajärjestelmien tai osajärjestelmien osien ominaisuuksista sekä siitä, ovatko ne yhteensopivia yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä esitettyjen ominaisuuksien kanssa.

70 §

Ratarekisteri

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuden edistämiseksi ratarekisteriä. Ratarekisteriin sisällytetään tiedot rataverkkoon kuuluvien osajärjestelmien tai osajärjestelmien osien ominaisuuksista sekä siitä, ovatko ne yhteensopivia yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä esitettyjen ominaisuuksien kanssa.

Rataverkon haltijoiden on toimitettava rekisteriin ajantasaiset tiedot hallinnoimastaan rataverkosta. Lisäksi rataverkon haltijoiden on toimitettava rekisteriin ajantasaiset tiedot rataverkkoon tehtävistä muutoksista.

Tarkemmat säännökset tietojen toimittamisesta rekisteriin ja siihen liittyvistä määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

71 §

Liikenteen turvallisuusvirasto sääntelyelimenä

Virastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä saada asian käsittelyä varten tarvittavat tiedot ja selvitys rautatieliikenteen harjoittajilta ja rataverkon haltijoilta. Virasto voi sääntelyelimenä käyttää niitä keinoja, joita sillä on 80 §:n nojalla oikeus käyttää valvontatehtävää suorittaessaan.

81 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja muiden rataverkon haltijoiden sekä rautatieliikenteen harjoittajien on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston on oman toimintansa varmistamisen lisäksi varmistettava rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

91 §

Lain suhde kilpailulainsäädäntöön

Jos Liikenteen turvallisuusviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) kilpailunrajoituksia koskevia säännöksiä, virasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin käsiteltäväksi mainitun lain mukaisesti.

71 §

Liikenteen turvallisuusvirasto sääntelyelimenä

Virastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivästyttä saada asian käsittelyä varten tarvittavat tiedot ja selvityksen rautatieliikenteen harjoittajilta ja rataverkon haltijoilta. Virasto voi sääntelyelimenä käyttää niitä keinoja, joita sillä on 78 §:n nojalla oikeus käyttää valvontatehtävää suorittaessaan.

81 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja muiden rataverkon haltijoiden sekä rautatieliikenteen harjoittajien on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston on oman toimintansa varmistamisen lisäksi varmistettava rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

91 §

Lain suhde kilpailulainsäädäntöön

Jos Liikenteen turvallisuusviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa *kilpailulain* (948/2011) kilpailunrajoituksia koskevia säännöksiä, virasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin käsiteltäväksi mainitun lain mukaisesti.

(Lisätään uusi 94a §)

94 a §

Eräät ilmoitusvelvollisuudet

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava viipymättä 4 §:ssä tarkoitetun turvallisuustodistuksen myöntämisestä, uusimisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta ministeriölle, rautatieliikenteen harjoittajille, rataverkon haltijoille ja Euroopan rautatievirastolle. Lisäksi viraston on viipymättä ilmoitettava turvallisuustodistuksen A- tai B-osan peruuttamisesta sen jäsenvaltion turvallisuusviranomaiselle, joka on antanut turvallisuustodistuksen toisen osan.

Viraston on ilmoitettava viipymättä 16 §:ssä tarkoitetun turvallisuushuvan myöntämisestä, uusimisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta ministeriölle, rautatieliikenteen harjoittajille, rataverkon haltijoille ja Euroopan rautatievirastolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013.

Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa 70 §:ssä tarkoitetusta ratarekisteristä 1 päivästä tammikuuta 2015 lukien. Liikenneviraston on siirrettävä hallinnassaan olevaan ratarekisteriin sisältyvät tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014. Niiden yksityisraiteiden haltijoiden, joiden hallinnassa ovat raiteet ovat yhteisön suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 1692/96/EY tarkoitettuun Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon kuuluvassa merisatamassa tai satama-alueella, on toimitettava 70 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2017. Muiden rataverkon haltijoiden on toimitettava 70 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2019.